

INHOUDSOPGAVE

pagina

1. INITIATIEFNEMER EN UITVOERDER	3
2. AANLEIDING / ACHTERGOND	3
3. DUURZAAM TOERISME ALPEN 2005	4
A. Hoofddoelstelling project 'Duurzaam toerisme Alpen 2005'	4
B. Subdoelstellingen	5
4. AFBAKENING / POSITIONERING	5
5. BESTAANDE INITIATIEVEN VERSTERKEN	6
6. PROJECT AANPAK	6
7. PARTNERS	8
8. DOELGROEPEN EN INTERMEDIAREN	9
9. EINDPRODUCTEN	9
10. PROJECTORGANISATIE	9
a. Stuurgroep	9
b. Projectorganisatie per project	10
c. Projectgroepen	10
d. communicatie en evaluatie	10
11. FINANCIERING	10
12. TIJDPAD	11
13. ACTIVITEITENPLAN	12
PROJECT 1.	
INFORMATIEVOORZIENING REISSECTOR EN CONSUMENT / ALPEN ON-LINE	13
a. Inleiding	13
b. Probleemstelling	13
c. Doelstelling	13
d. Partners	14
e. Uitgangspunten	14
f. Aanpak	14
g. Producten en resultaten	16
h. Organisatie	17
i. Tijdpad	18
PROJECT 2.	
NEW MOBILITY INTERNATIONAL	19
a. Inleiding	19
b. Probleemstelling	19
c. Doelstelling	20
d. Partners	20
e. Uitgangspunten	20
f. Aanpak	21
g. Producten en resultaten	22
h. Organisatie	22
i. Tijdpad	22

PROJECT 3.	
GROENE ARRANGEMENTONTWIKKELING REISORGANISATOREN	23
a. Inleiding	23
b. Probleemstelling	23
c. Doelstelling	23
d. Partners	23
e. Uitgangspunten	24
f. Aanpak	24
g. Producten en resultaten	25
h. Organisatie	25
i. Tijdpad	26
PROJECT 4.	
MEETLAT BERGTOERISME	27
a. Inleiding	27
b. Probleemstelling	27
c. Doelstelling	27
d. Partners	28
e. Uitgangspunten	28
f. Aanpak	28
g. Product en resultaten	29
h. Organisatie	30
i. Tijdpad	30
14. AFSLUITING MET TUSSENRAPPORTAGE	31
15. VOORUITBLIK NAAR DE PERIODE 2004 - 2005	31
Project wisseldagen	31
Eindevaluatie/ verankering	31
Lage Landen protocol	32
16. KOSTENOVERZICHT	33
Overzicht Uitgaven	33
Overzicht Inkomsten	33

Bijlagen:

- Rekenschema Project Informatievoorziening
- Rekenschema Project New Mobility International
- Rekenschema Project Groene Arrangementen
- Rekenschema Project Milieumeetlat

1. Initiatiefnemer en uitvoerder

a. Aanvrager

Stichting Nederlands Alpenplatform(NAP)
p/a ANWB/ALB
Postbus 93200
2509 BA DEN HAAG
telefoon (070) 314 6944
telefax (070) 314 7207

b. Contactpersoon

De heer drs. H. Uitenboogaart, voorzitter
De heer drs. M.C. Viëtor, projectleider/secretaris

c. Algemene doelstelling NAP

NAP is een samenwerkingsverband van de Stichting Nederlandse Milieugroep Alpen (NMGa), de Nederlandse Skivereniging (NSV), de Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB en de Nederlandse Klim- en Bergsportvereniging (NKBV). Deze organisaties vertegenwoordigen samen ruim 3,5 miljoen leden. NAP is in 1991 opgericht.

De doelstelling van NAP is het leveren van een bijdrage aan de bescherming van natuur, milieu en landschap van de Alpen door het bevorderen van duurzaam alpenoerisme. NAP ondersteunt reis- en vervoerorganisaties bij het ontwikkelen van duurzame reizen en vakanties in en naar de Alpen, voert publiekscampagnes en verstrekt natuur- en milieu-informatie aan toeristen. NAP werkt daarbij samen met toeristen-, milieu- en reisorganisaties in eigen land en in de Alpen (Zwitserland, Oostenrijk, Frankrijk, Italië en Duitsland).

De projecten van het NAP geven invulling aan nationaal en internationaal beleid zoals het project Biodiversiteit van de samenwerkende ministeries in Nederland en de Europese raamconventie ter bescherming van de Alpen (Alpenconventie).

2. Aanleiding/achtergrond

Jaarlijks bezoeken tientallen miljoenen toeristen de Alpen waaronder zo'n twee miljoen Nederlanders. 75 % van de Nederlanders gaat met de eigen auto. Dit heeft geleid tot serieuze problemen. Vervoer, verblijf en vermaak zorgen voor aantasting van natuur en milieu en afname van de leefbaarheid. Belangrijke thema's zijn: emissies, afval, lawaai, watergebruik en biodiversiteit.

Meer duurzame vormen van toerisme zijn dringend nodig. Bij ongewijzigd beleid gaat de (ecologische) kwaliteit van de Alpen voor planten, dieren en mensen achteruit, valt er voor toeristen minder te beleven en loopt de positie van allen die sociaal en economisch van toerisme afhankelijk zijn, gevaar.

Behalve de bestemmingslanden beschouwt Nederland het ook als haar verantwoordelijkheid om de gevolgen van deze massale stroom te beperken en te werken aan meer duurzame ontwikkeling van uitgaand toerisme. Dit blijkt o.a. uit verschillende beleidsrapporten en initiatieven van de Rijksoverheid:

- Het Project Internationaal Natuurbeheer (PIN);
- Groeneveld conferenties en oprichting van de Initiatiefgroep Uitgaand Toerisme, Natuur en Milieu;
- De nota milieu en economie en de Beleidsagenda Milieu, Toerisme en Recreatie mede gericht op verduurzaming van uitgaand toerisme;
- Het NMP 3 met als onderdeel de domeinverkenning Recreëren;
- De nota Toekomst Nederlandse Luchtvaart Infrastructuur, waarin gepleit wordt nieuwe vervoersopties zoals Zeppelins te introduceren, mede voor toeristisch vervoer

3. Duurzaam toerisme Alpen 2005

Het project 'Duurzaam toerisme Alpen 2005' is een vervolg op het project 'Duurzaam Alpentoeerisme' en de internetbrochure Wintersport 2005. In deze brochure staan ideeën en maatregelen die ervoor moeten zorgen dat in 2005 daadwerkelijk natuurvriendelijke en duurzame vormen van Alpentoeerisme voor de Nederlandse consument beschikbaar zijn. De maatregelen hebben betrekking op het totale reis- en vakantieproduct. De internetbrochure 2005 is een initiatief van Travel Unie Nederland en NAP. Door middel van deelname aan de ontwikkeling, uitgave en distributie van deze brochure committeerden ruim 20 partijen in eigen land en in Oostenrijk zich aan de realisatie van duurzame wintersport in het jaar 2005. Deze partijen bestaan uit vertegenwoordigers van overheden, reis- en vervoerssector, consumentenorganisaties en natuur en milieuorganisaties.

Het project "Duurzaam toerisme Alpen 2005" (ofwel Alpen 2005) voorziet in de implementatie van de maatregelen uit de brochure 2005 en verbreding naar andere bestemmingslanden. Op basis van een enquête onder en overleg met de partijen die deelnemen in '2005' is NAP gevraagd de regie te voeren van het project Alpen 2005.

Het Nederlands Alpenplatform vraagt projectsubsidie voor een periode van drie jaar voor het project "Alpen 2005". Het project bestaat uit zes samenhangende deelprojecten gericht op alle onderdelen in de keten van Alpentoeerisme. Vier deelprojecten worden uitgevoerd in de periode 2001 t/m 2003. Voor deze deelprojecten wordt subsidie aangevraagd in het kader van de SMOM regeling. Voor de laatste twee projecten die in 2004/2005 worden uitgevoerd, wordt elders subsidie aangevraagd.

a. Hoofddoelstelling project 'Duurzaam toerisme Alpen 2005'

Doel van het project 'Alpen 2005' is het voor de Nederlandse consument ontwikkelen en aanbieden van een samenhangend pakket van daadwerkelijk natuurvriendelijke en duurzame vormen van Alpentoeerisme die bijdragen aan de bescherming van de kwetsbare ecosystemen in het Alpengebied en aan duurzaam toeristisch gebruik van biodiversiteit. Realisatie daarvan gebeurt in overleg en samenwerking met alle partijen in de toeristische keten, zowel in Nederland als in de bestemmingslanden.

Vanaf oktober 2003 kunnen gecertificeerde groene vakanties en reizen naar de Alpen worden geboekt bij tenminste zes reisorganisaties.

De rol van NAP in dit project bestaat uit initiëren, stimuleren en ondersteunen van het proces dat moet leiden tot de gewenste doelen en producten. Een belangrijk onderdeel daarvan is het bij elkaar brengen van partijen in herkomstland Nederland en de bestemmingslanden (makelaarsfunctie)

b. Subdoelstellingen

- * De ontwikkeling en het openbaar maken van schriftelijke en on-line informatie over 'groene' mogelijkheden en initiatieven in de Alpen voor zowel de reisbranche als de toerist;
- * De verbetering van de bagagelogistiek in het openbaar vervoer van en naar de Alpenlanden als stimulans voor reizen met openbaar vervoer.
- * De ontwikkeling en het op de markt brengen van duurzame / groene reizen en vakanties door Nederlandse reisorganisatoren.
- * Het ontwikkelen van een milieu-meetlat voor bergtoerisme
- * Het verminderen van de piekbelasting door spreiding van vakanties en wisseldagen.
- * Evaluatie en verankering / netwerkbouw

4. Afbakening / Positionering

Duurzame ontwikkeling wordt in dit project opgevat als een dynamisch proces dat moet leiden tot een beter samengaan van ecologie, economie en sociocultuur: in het belang van planten, dieren en bevolking in de bestemmingslanden en toeristen en reisorganisaties in de herkomstlanden. Dit project streeft naar 'win-win' situaties voor milieu en toerisme. Toeristen worden via te ontwikkelen producten en diensten in staat gesteld vakantieplezier te combineren met intensieve beleving van en zorg voor de vakantie-omgeving. Vertrekpunt daarbij is dat een gezond milieu en een gevarieerde natuur een toegevoegde waarde hebben voor toerisme, soms zelfs een Unique Selling Point vormen waardoor de kwaliteit van de vakantie toeneemt.

Duurzaam toerisme kan alleen tot stand komen indien alle schakels in de toeristische keten hun verantwoordelijkheid nemen en onderling samenwerken. Alpen 2005 richt zich daarom op alle onderdelen van de keten, zowel op producenten, consumenten als intermediaire partijen. Partijen in de keten worden met elkaar in contact gebracht opdat producent en leverancier de wensen van de consument aangaande groen toerisme leren kennen. Omgekeerd wordt zowel de georganiseerde als ongeorganiseerde consument geïnformeerd over het al bestaand duurzame aanbod aan de aanbodzijde. De leden van de lidorganisaties van NAP, d.w.z. de leden van ANWB, Nederlandse Ski Vereniging en Nederlandse Klim en Bergsport Vereniging zullen als belangrijke consumentengroep voor groene reis- en vakantieproducten bij het project worden betrokken.

5. Bestaande initiatieven versterken

Alpen 2005 sluit aan bij en geeft uitwerking aan vigerend beleid van de partners waaronder het milieu en duurzaamheidsbeleid van de ANVR. In dit project wordt gebruik gemaakt van de opgedane kennis en ervaring met het PMZ project van de ANVR.

Alpen 2005 geeft follow-up aan de onderzoeks- en ontwikkelingsfase door reisorganisaties te laten participeren in praktijkgerichte pilots. Via deelname kunnen reisorganisaties aan de slag met de instrumenten en hulpmiddelen uit het PMZ project en kunnen binnen de reisbranche nieuwe maatregelen worden genomen en uitgetoetst gericht op verduurzaming van de reisproducten. Via deelname in Alpen 2005 kunnen reisorganisaties punten verwerven voor certificering van hun bedrijf. NAP biedt daartoe de randvoorwaarden in de vorm van partnergemeenten (voor inkoop van gecertificeerde accommodatie) en in de vorm van promotie en distributie kanalen via de lidorganisaties van NAP.

In dit project wordt tevens aansluiting gezocht bij de voorlichtingsactiviteiten van Milieu Centraal m.b.t. het voorlichten van consumenten over de milieu-aspekten van toeristisch vervoer en het mobiliteitsproject van de ANVR.

De in dit kader te ontwikkelen consumenteninformatie zal worden geïntegreerd in de reis en vakantieproducten van Alpen 2005.

Aan de aanbodzijde wordt aangesloten op lopende en te ontwikkelen projecten en initiatieven die in het kader van de Alpenconventie en het milieu- en toeristisch beleid van de Alpenlanden plaatsvinden. Voorbeelden daarvan zijn: de Europese netwerken 'Gemeinde Allianz in den Alpen', NETS, het Oostenrijkse project Sanfte Mobilitat van de samenwerkende ministeries en het Zwitserse project 'An- und Abreise mit öffentlichen Verkehrsmitteln in Ferienorten'.

6. Project aanpak

Om de hoofddoelstelling te realiseren is iedere subdoelstelling vertaald in een apart deelproject op het gebied van Vervoer, Verblijf, Vermaak in de Alpen of een combinatie van deze elementen.

De zes deelprojecten zijn:

- I. Informatie voorziening aan reissector en consument / 'Alpen on-line'
- II. 'New mobility international'
- III. Groene arrangementen in het toeristisch bedrijfsleven
- IV. Milieu-meetlat bergtoerisme
- V. Wisseldagen
- VI. Verankering / Lage Landen Protocol

De combinatie van deze projecten resulteert in mogelijkheden voor de consument om duurzame / groene vakanties te boeken met milieu-verantwoord vervoer, inclusief "huisdeur tot hotel" service, verblijf in 'groene' hotels en de mogelijkheid om 'groene' activiteiten te ondernemen. Hiernaast wordt de consument goed over natuur- en milieu geïnformeerd door reisorganisator, reisbureau en/of een on-line database. Door het veranderen van wisseldagen wordt de druk op het Alpenmilieu verminderd.

I. Informatievoorziening / Alpen on-line

Begin 2001 wordt gestart met het ontwikkelen van de infrastructuur voor informatievoorziening. Dit project richt zich op de ontwikkeling van een database met 'groene' informatie over de Alpen. Deze database is zowel voor de reisbranche als de toerist te raadplegen. Het beschikbaar stellen van deze 'groene' informatie is het fundament van het totale project. Deze vormt de input en noodzakelijke voorwaarde voor de overige projecten. Daarnaast wordt voor de toerist een toeristisch gidsje gemaakt met informatie over de natuurwaarde van de Alpen.

II. New mobility international

Dit project start ook begin 2001. Naast verblijf en vermaak in de Alpen, speelt het vervoer naar de Alpen ook een grote rol in de milieubelasting. Het project 'New Mobility' is een uitvloeisel van een proces dat in gang is gezet in 1999 met een oriëntatie op samenwerking met autovrije dorpen in Oostenrijk en Zwitserland. New Mobility richt zich specifiek op de vervoerssector. Het project heeft tot doel het openbaar vervoer naar de Alpen aantrekkelijker te maken, door een totaalpakket samen te stellen waarbij zowel toerist als bagage wordt vervoerd van deur tot deur, met taxi, bus en trein.

III. Groene arrangementen in het toeristisch bedrijfsleven

Halverwege 2001 wordt begonnen met het ontwikkelen en beschikbaar stellen van 'groene arrangementen' in de reisbranche. In overleg met toeroperators en reisagenten worden arrangementen samengesteld die optimaal gebruik maken van de beschikbare 'groene accommodaties en activiteiten'. Deze zijn reeds voorhanden, echter nog onvoldoende bekend en gecheckt op de geldende kwaliteitsnorm. Dit project voorziet in stimulering, begeleiding en ondersteuning van dit proces.

IV. Milieu-meetlat bergtoerisme

Dit project is gericht op een specifiek onderdeel van Alpentoeerisme, de wandel- en bergsport. Ook hier geldt dat 'groene alternatieven' voorhanden zijn, maar nog onvoldoende benut. Er wordt een meetlat ontwikkeld waarmee het activiteitenprogramma van organisaties die zich richten op bergwandelen en alpinisme wordt getoetst op milieubelasting en milieuvriendelijker gemaakt. Dit project zal samen met de 'groene arrangementen' halverwege 2001 van start gaan.

V. Wisseldagen

De wisseldag van vakantiegangers (komers en vertrekkers) in het Alpengebied is traditioneel de zaterdag. Dit zorgt voor een piekbelasting t.a.v. toeristisch vervoer met grote negatieve gevolgen voor bereikbaarheid, lawaai, stankoverlast en schadelijke emissies. Samen leiden deze problemen tot substantiële afname van de kwaliteit van natuur, milieu én toerisme. Dit project voorziet in een verschuiving van de traditionele wisseldag zaterdag naar de woensdag.

VI. Evaluatie en verankering / Lage Landen Protocol

Dit laatste project is noodzakelijk om de dialoog tussen de verschillende partijen in dit werkveld te versoepelen en het vertrouwen te verstevigen. Door goede network-building kunnen de bovengenoemde initiatieven worden verankerd en in de toekomst worden uitgebreid naar andere herkomstlanden van Alpentoeeristen. De huidige samenwerking mag uniek genoemd worden. Aandacht is nodig om deze te bestendigen.

Nota Bene: Het project 'Alpen 2005' heeft een looptijd van vijf jaar. De deelprojecten 'Informatievoorziening / Alpen on-line', 'New Mobility international', 'Groene arrangementen' en 'Milieu-meetlat Bergtoerisme' hebben een gezamenlijke looptijd van 3 jaar. Deze projectperiode wordt afgesloten met een tussenrapportage. Subsidie voor deze deelprojecten wordt aangevraagd bij het ministerie van VROM (SMOM-regeling). De deelprojecten 'Wisseldagen' en 'Verankering / Lage Landen Protocol' zullen in 2004 en 2005 worden uitgevoerd. Hiervoor zal o.a. financiering worden gezocht in het kader van de VN-themajaren 2002 'Mountains' en 'Ecotourism'.

7. Partners

De onderstaande partners hebben zich bereid verklaard c.q. toegezegd in het project te willen participeren. Het betreft deels partners waar NAP al mee samengewerkt heeft en deels nieuwe partners in nieuwe bestemmingsgebieden. Deze partners hebben aangegeven in natura en/of financieel te willen deelnemen op basis van gelijkwaardigheid.

Nederland

- ANVR
- Travel Unie Nederland (o.a. Holland International, Arke Reizen)
- Hotelplan, Vrij Uit e.a. reisorganisaties
- NS-International, Alpenexpres, NS-Travel
- Stichting Keurmerk Busbedrijf / Koninklijk Nederlands Vervoer
- NC-IUCN / The World Conservation Union
- ANWB
- Nederlandse Skivereniging (NskiV)
- Nederlandse Klim- en Bergsport Vereniging (NKBV)
- Nederlandse Milieugroep Alpen (NMGA)
- Toeristenbureaus van de Alpenlanden
- Platform Luchtschepen

Alpenlanden

o.a.:

- Netwerken van autovrije gemeenten GAST (Zwitserland), IAKF (Beieren), IG sanfte mobiliteit (Oostenrijk)
- Nationalpark Hohe Tauern (Oostenrijk)
- Deelstaat Salzburgerland (Oostenrijk)
- Salzburgerland Tourismus (Oostenrijk)
- Bundesministerium für Umwelt, Jugend und Familie (Oostenrijk)
- Oostenrijkse en Zwitserse Spoorwegen (OBB, SBB)
- Bundesministerium für Umwelt, Wald, Landschaft (Zwitserland)
- Kanton Wallis (Zwitserland)
- Comité International des Associations pour la Protection du Mont Blanc (Frankrijk)
- AFIT (Frankrijk)

Europa

- Europees Netwerk voor toerisme met Duurzame mobiliteit (NETS)
- Internationales Netzwerk von Experten und Organisationen aus Tourismus und Umwelt (Ecotrans)
- Commission International pour la Protection des Alpes (CIPRA)
- Union International des Associations Alpinistes (UIAA)

8. Doelgroepen en intermediairen

Het project richt zich op de volgende doelgroepen:

- Toeristen (georganiseerd en ongeorganiseerd)
- Reisorganisatoren
- Reisbureau medewerkers
- Vervoerders (trein, bus, lokaal transport)
- Aanbieders van accommodaties en activiteiten
- Brancheverenigingen van de reissector
- Klim- en bergsportorganisaties

9. Eindproducten

Na drie jaar zal het project de volgende eindproducten opleveren:

- ◆ On-line database met natuur- en milieu-informatie met de nadruk op milieukeurmerken
- ◆ Gidsje met informatie over natuur, milieu, cultuur en landschappen in de Alpen
- ◆ Huisdeur- tot hotelservice van toerist en bagage
- ◆ Boekbare duurzame / groene reizen en vakanties
- ◆ Milieu-meetlat voor bergtoerisme

In 2005 zijn hier de volgende eindproducten aan toegevoegd:

- ◆ Veranderde wisseldagen/ verbeterde vakantiespreiding.
- ◆ Netwerk duurzaam Alpentoeerisme – herkomstlanden van toerisme/ Lage Landen Protocol

10. Projectorganisatie

a. Stuurgroep

NAP is de uitvoerend verantwoordelijke organisatie voor het totale project.

Vertegenwoordigers van ANWB, NKBV, NskiV en NMGA (bestuursleden NAP) vormen de stuurgroep en hebben een besluitvormende rol t.a.v. richting en voortgang van het project (inzet menskracht, bestuurlijke/financiële problemen e.d.). De projectleider van NAP treedt op als secretaris van de stuurgroep. Het verdient overweging om de stuurgroep uit te breiden met vertegenwoordigers uit de milieubeweging en de rijksoverheid.

b. Aparte projectorganisatie per deelproject

Per project wordt een aparte projectorganisatie opgezet met een Nederlandse, en buitenlandse projectleider.

Deze projectleiders zorgen voor internationale afstemming, bewaken de kwaliteit en voortgang, zorgen voor aansturing van de productontwikkeling door partners en nemen beslissingen m.b.t. de communicatie, uitgaven etc. Zij worden ondersteund door projectgroepen. Daarin hebben -afhankelijk van het betreffende project- vertegenwoordigers van de projectpartners zitting. De projectgroepleden hebben een (dringend) adviserende rol, maar geen sturende of beslissingsbevoegdheden. De initiatiegroep Uitgaand toerisme, natuur en milieu en/of de werkgroep duurzaam toerisme van de ANVR fungeren voor een aantal projecten als klankbordgroep.

c. Projectgroepen

Zowel in Nederland als in de Alpenlanden worden projectgroepen geformeerd die de projectleiders adviseren op basis van deskundigheid en ervaring.

Afhankelijk van de projectonderdelen en de daarvoor nodige deskundigheid, ervaring en contacten wisselt de samenstelling van de projectgroep

d. Communicatie en evaluatie

Vanwege de betrokkenheid en rol van een groot aantal partners en het internationale karakter van het project is een goede organisatie en uitvoering van de interne en externe communicatie belangrijk. Daartoe wordt in overleg met de projectpartners een communicatieplan uitgewerkt met:

- een SWOT analyse op kennis, houding en gedrag van de consument;
- een beschrijving van de gewenste situatie en hoe die te bereiken (communicatie-strategie, media, middelen en activiteiten);
- een aanpak voor de interne en externe project-communicatie;
- een overzicht van communicatie-momenten nodig om de belangen van de partijen die in het project deelnemen te helpen realiseren.

Vanwege de complexiteit van het project, het grote aantal betrokken partijen en mogelijk tegengestelde belangen is een transparante werkwijze en besluitvorming erg belangrijk. Met het oog op eventuele bijsturing van het ontwikkelproces wordt overwogen het project te monitoren d.m.v. een procesevaluatie.

11. Financiering

Een groot aantal partijen hebben interesse getoond om in het project te participeren.

Men wil deelnemen omdat het aansluit bij eigen beleid en activiteiten en men een meerwaarde ziet in samenwerking. Partijen willen in natura en via eigen middelen investeren.

Dat geldt zowel voor partijen in Nederland als voor partijen in de Alpenlanden.

Uitgangspunt van NAP daarbij is dat projectpartners in principe de kosten voor de eigen input in het project voor hun rekening nemen. Kosten voor produktontwikkeling die het eigen (commerciële) belang overstijgen zullen zoveel mogelijk vanuit het project worden betaald. Objectieve en betrouwbare ontwikkeling en beschikbaarstelling van groene informatie is het meest sprekende voorbeeld (project 1).

De aangevraagde subsidies worden benut voor overall projectmanagement, coördinatie van de vier projecten van Alpen 2005, marktverkenningen en (haalbaarheids) onderzoek en communicatie. Behalve een aantal projectoverstijgende kosten wordt de financiering per project uitgewerkt. Reis- en verblijfskosten worden waar mogelijk in natura betaald via bemiddeling van partners. Het totale project wordt begroot op fl.542.200,-

Een overzicht van te maken kosten en gevraagde inkomsten staat in het kostenoverzicht onder punt 16, pagina 33.

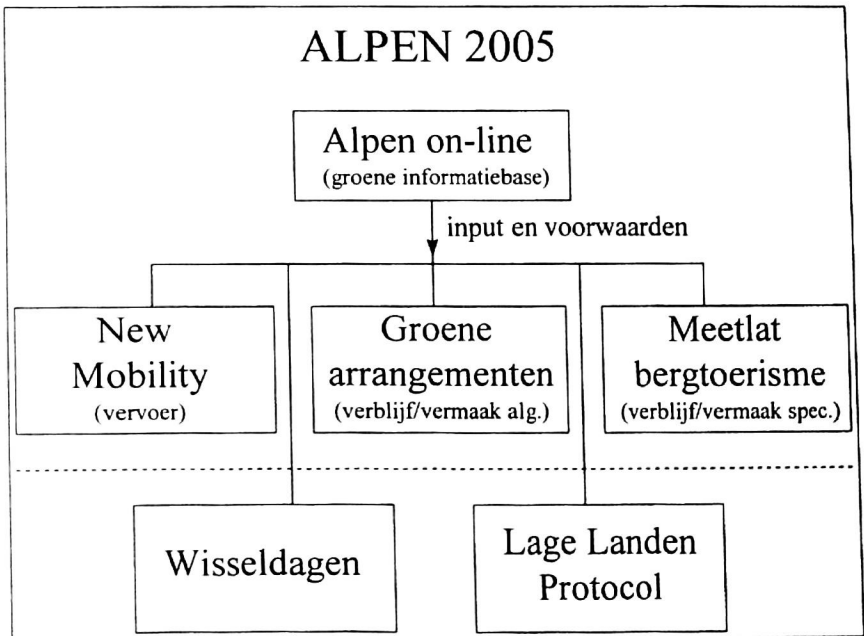
12. Tijdpad

Project	jan. - juni 2001	juli - dec. 2001	Jan. - juni 2002	juli - dec.. 2002	jan. - juni 2003	juli - dec.. 2003	jan. - juni 2004	juli - dec.. 2004
Alpen on-line								
New Mobility								
Groene Arrangementen								
Meetlat bergtoerisme								
Wisseldagen								
Evaluatie en verankering Lage Landen Protocol								

13. Activiteitenplan

De uit te voeren activiteiten in de periode 2001 t/m 2003 zijn verdeeld over vier projecten. Ieder project heeft een zelfde opbouw en bestaat uit: inleiding, probleemstelling, doelstellingen, partners, uitgangspunten, aanpak, produkten/resultaten, organisatie, tijdpad. Een kostenoverzicht is apart opgenomen.

De projecten worden in de tijd deels na elkaar en deels tegelijkertijd uitgevoerd. Twee projecten zijn gepland voor de periode 2004 en 2005. Per project is een tijdplanning gemaakt. Onderstaand worden de projecten in schema gezet:

Project I.

Informatievoorziening reissector en consument / 'Alpen on-line'

a. Inleiding

Reisorganisaties zijn geïnteresseerd in betrouwbare en objectieve informatie over mogelijkheden voor natuurvriendelijk en duurzaam (Alpen)toerisme (Haalbaarheidsonderzoek naar opzet van een database voor toeristisch relevante natuurinformatie, NC-IUCN 1999; Duurzame Alpenvakanties op het WWW, NAP 2000)
Toeristen zijn geïnteresseerd in natuur en milieu informatie m.b.t. verblijf en activiteiten op hun vakantiebestemming (Omnibusonderzoek, ANWB 1998)

In dit project kiezen we voor ontwikkeling en beschikbaarstelling van een mix van schriftelijke en on-line informatie die tegemoet komt aan de wensen en behoeften van het toeristisch bedrijfsleven en de toerist.

b. Probleemstelling

Toeristen willen meer rekening houden met natuur en milieu op de vakantiebestemming, maar missen handelingsperspectief door gebrek aan betrouwbare en eenvoudig toegankelijke informatie. Het betreft informatie over vervoer naar en op de vakantiebestemming, informatie over groene verblijfsmogelijkheden en groene activiteiten.
Reisorganisatoren hebben behoefte aan informatie om hun product te vergroenen maar missen kennis, ervaring en de netwerken om deze informatie te vergaren.

De aanbieders van toerisme in het Alpengebied beschikken over deze informatie maar hebben onvoldoende mogelijkheden om informatie over hun groene aanbod te communiceren naar Nederlandse reisorganisatoren en toeristen.

Conclusie is dat vraag- en aanbodzijde van duurzaam toerisme in de Alpen elkaar slecht weten te vinden. Door deze communicatiekloof worden kansen om duurzaam toerisme in de Alpen te realiseren nauwelijks benut.

c. Doelstelling

Het doel van dit project is de beschikbare informatie over duurzaam toerisme in de Alpen op eenvoudige wijze te ontsluiten, zodat 'groene' mogelijkheden en initiatieven in de Alpen beter worden benut door zowel de reisbranche (produktmanagers en inkopers van reisorganisatoren, reisbureau-medewerkers) als de toerist.

De informatie zal door middel van twee kanalen worden ontsloten:

- een on-line database: 'Alpen on-line'
- een Alpen actief gidsje

'Alpen on-line' is een database bedoeld om informatie over duurzaam vervoer, verblijf en activiteiten in de Alpen on-line beschikbaar te stellen voor de reisorganisator, de reisbureau medewerker en de toerist. De informatie wordt 'eigendom' van NAP en zal geïntegreerd worden in de websites van de partners, waaronder die van Toeristiek, de toonaangevende database voor de professionele reiswereld in het uitgaand toerisme, eigendom van Elsevier.

Het Alpen actief gidsje zal toeristen op aansprekende en ‘bij de toeristische setting’ passende wijze informeren over, betrekken bij en bewust maken van de waarde van natuur, cultuur, milieu en landschap van de Alpen.

d. Partners

Als uitkomst van een enquête van NAP onder vertegenwoordigers van de Nederlandse reissector (Duurzame Alpenvakanties op het WWW, NAP 2000) en navraag bij buitenlandse partners van NAP, blijkt dat een groot aantal partijen serieuze belangstelling heeft in het beschikbaar stellen van on-line en schriftelijke informatie over duurzaam alpentoeerisme t.b.v. de Nederlandse markt. In dit project zal NAP met de volgende partners samenwerken:

Partners Nederland:

- ANVR
- Het Frankrijkhuys / Frans Verkeersbureau,
- Oostenrijks Toeristenbureau,
- Zwitserland Toerisme.
- Travel Unie Nederland (TUI)
- NC-IUCN
- Platform Luchtschepen

Partners Europa:

- Ecotrans
- NETS
- EU

Partners Alpen:

- Nationale, provinciale en lokale overheden Zwitserland, Oostenrijk en Frankrijk en Duitsland
- Accommodatie verschaffers
- Activiteiten aanbieders
- Vervoersondernemingen

e. Uitgangspunten

- Aansluiting bij en ondersteuning van de inspanningen van de ANVR en aangesloten reisorganisatoren om te komen tot een Europees milieukeurmerk voor toeristische accommodaties;
- Informeren van de alpentoeurist via samenwerking met (Europese) partners in alle schakels van de vakantieketen: tijdens de vakantievoorbereiding, bij boeking /verstrekking; reisbescheiden, tijdens vervoer naar en verblijf en activiteiten op de vakantiebestemming.
- Zoveel als mogelijk integreren van natuur- en milieu-informatie in toeristische informatie (vervoer, verblijf en activiteiten) t.b.v. een zo groot mogelijke impact.

f. Aanpak

Marktverkenning, product ontwikkeling, communicatie en verspreiding van de producten zal in 5 fasen geschieden.

1. Strategische verkenning

In deze fase worden de (Europese) partners die interesse hebben getoond gepolst voor deelname in het project. Geïnventariseerd wordt in hoeverre zij beschikken over 'groene' informatie over de Alpen en deze ook beschikbaar willen stellen voor opname in de database en het gidsje. Ook wordt verkend welke bestaande Internetsites van partners gebruikt zouden kunnen worden om (delen van) de informatie te verspreiden.

Toeristiek heeft aangegeven zeer geïnteresseerd te zijn in het integreren van natuur- en milieu-informatie over de Alpen in hun database. NC-IUCN met de site Natourdata en Ecotrans met de sites Ecotip en Ecotour willen participeren, evenals de toeristenbureaus van de Alpenlanden met hun toeristische websites.

Ook wordt verkend op welke aspecten nader onderzoek nodig is (witte vlekken).

Gedacht wordt aan het integreren van informatie in de database over de mogelijkheden (op termijn) van vervoer per luchtschip naar en in de Alpen. Maar bv. ook aan informatie over het luchtschip als milieuvriendelijk toeristisch vervoermiddel en informatie over energiegebruik en emissies van luchtschepen in relatie tot andere vervoersmodaliteiten.

Tijdens enkele (internationale) werkbijeenkomsten van partners wordt gezamenlijk de beginsituatie vastgesteld en worden de hoofdlijnen van het project besproken. Afgegeven commitment van partners wordt vastgelegd in een overeenkomst.

2. Voorstudie/onderzoek

Voor opname van informatie in de database en het gidsje zullen een aantal criteria vastgesteld moeten worden. Dit betreft zowel toeristische criteria (bv. het minimale aantal touroperators / vervoerders én het minimale aantal Nederlandse toeristen naar een gebied) als natuur- en milieucriteria m.b.t. vervoer, verblijf en vermaak in de Alpen.

Wat betreft de natuur- en milieucriteria wordt zoveel mogelijk aangesloten bij al bestaande milieukeurmerken voor toerisme (bv. nationale en regionale milieukeurmerken in de Alpenlanden, Milieu Oké van Travel Unie Nederland).

Met de partners die hun databases willen openstellen worden afspraken gemaakt en vastgelegd die de voorwaarden voor en financiering van de samenwerking regelt.

Voorts zullen in overleg met de Europese partners bestemmingen (en daarbinnen accommodaties en activiteiten) in Zwitserland, Oostenrijk, Frankrijk, Italië en Duitsland worden geselecteerd voor opname in de database (bijv. autovrije gemeentes uit het netwerk NETS). Voor het Alpen actief gidsje wordt in overleg met de partners in de Alpenregio's informatie verzameld over natuur, cultuur, milieu en landschap van de Alpen.

3. Formuleren en voorbereiden

In deze fase zal nader geformuleerd worden welke informatie, op welke manier en onder welke condities opgenomen wordt in de database en het gidsje. De database zal zoveel mogelijk gevuld worden met bestaande informatie. Waar nodig zal nieuwe informatie ontwikkeld worden om hiaten in bepaalde onderdelen te dichten. Ook zal relevante informatie afkomstig uit de andere deelprojecten van Alpen 2005 in de database worden opgenomen. Het Alpen actief gidsje zal informatie bevatten over ontwikkelingen die het Alpengebied bedreigen, toegespitst op toerisme en verkeer (*problemen Alpengebied*); initiatieven in de Alpen gericht op bescherming en duurzaam gebruik van het gebied (*maatregelen en oplossingen*); en wat de lezer/toerist zelf kan bijdragen aan behoud van de kwaliteit van de vakantie-omgeving (*handelingsperspektieven*). Op elk van deze onderdelen wordt passende informatie geselecteerd. Een plan van aanpak wordt opgesteld voor de uitvoeringsfase.

4. Uitvoering

NAP zal bij de ontwikkeling van de database aansluiten bij de werkwijze en expertise van NC IUCN (Naturdata), waarbij onderlinge afstemming plaatsvindt.

De uitvoering ligt bij NAP in samenwerking met Toeristiek en andere partners die websites beschikbaar stellen daarbij geadviseerd door NC-IUCN.

NAP ontwikkelt de groene database, Toeristiek en andere partners stellen de infrastructuur en toeristische informatie beschikbaar. Voorts zal NAP in deze fase het Alpen actief gidsje samenstellen en produceren.

5. Promotie en distributie

Om de database en het gidsje de nodige bekendheid te geven, worden de volgende middelen ingezet:

- mailings via eigen kanaal en dat van de partners;
- linken via sites van partners en overige relevante sites op het gebied van toerisme, natuur en milieu en de Alpen;
- advertenties in bladen gericht op toerisme, natuur en milieu, de Alpen en bergsport;
- de partners zullen ook worden verzocht mede uitgevers c.q. distributeurs van het gidsje te worden

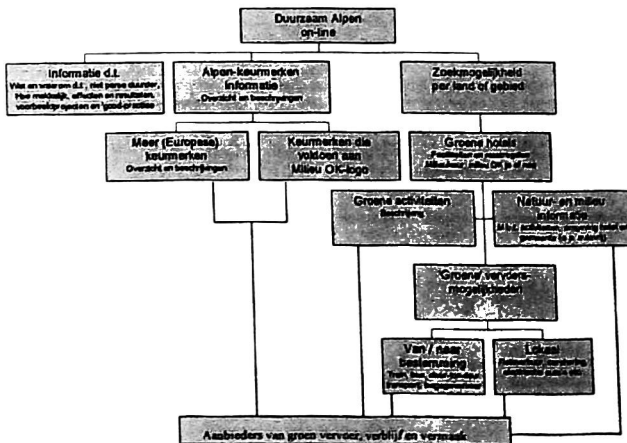
g. Producten en resultaten

Het project zal de volgende eindproducten opleveren:

1. Data base 'Alpen on-line'

'Alpen on-line' zal te raadplegen zijn op zowel de site van Toeristiek als dat van andere partners. Daarbij wordt gedacht aan de volgende structuur.

Structuurschema Alpen on-line

Overige resultaten:

- links vanaf de sites van de partners naar de database
- Reisorganisatoren zijn op de hoogte van het bestaan van de site
- idem voor reisbureaus / medewerkers
- opname siteadres in reisinformatie

2. Alpen actief gidsje

Er zal een klein gidsje worden opgeleverd (A6 formaat, 24 pagina's) dat de lezer op illustratieve en aansprekende wijze informeert over de kwetsbare natuur en milieu in de Alpen, gekoppeld aan vervoer, verblijf en activiteiten in de Alpen. Van het gidsje zullen 50.000 exemplaren worden gedrukt. Dit aantal is gebaseerd op de te verwachten afzetmogelijkheden door de partners.

Overige resultaten:

- Distributie van het boekje door een groot deel van de partners in de keten van vervoer, verblijf en activiteiten (bv. voor boekers van groene arrangementen, voor reizigers met de AlpenExpres);
- Een groot deel van alle alpentoeeristen die een duurzame / natuurvriendelijke reis boeken zijn in bezit van het gidsje;
- Een groot aantal leden van ANWB, NskiV, NKBV hebben het gidsje aangevraagd

h. Organisatie

1. Alpen on-line

Coördinatie: NAP in overleg met Toeristiek
Uitvoering: NAP en NC-IUCN
Projectgroep: NC-IUCN, ANVR
Klankbord: Initiatiefgroep Uitgaand Toerisme
Samenwerking: Ecotrans

2. Alpen actief gidsje

Coördinatie: NAP
Uitvoering: NAP i.o. met NMGA
Klankbord: lidorganisaties NAP

i. Tijdpad

Fase	jan. - mrt 2001	apr - juni 2001	juli - sept 2001	Okt. Dec. 2001	jan. - mrt 2002	apr - juni 2002	juli - sept 2002	okt. dec. 2002	jan. - mrt 2003	apr - juni 2003	juli - sept 2003	okt. dec. 2003
Strategische verkenning												
Vorstudie/ onderzoek												
Formulering/ voorbereiding												
Uitvoering												
Promotie/ distributie												

De periode 2004 - 2005 zal gebruikt worden voor onderhoud en beheer van de database.
Dit valt buiten de subsidieaanvraag.

Project 2.

New Mobility International (deur tot deur transport van toeristen en hun bagage per trein en bus)

a. Inleiding

Dit deelproject voorziet in het ontwikkelen en aanbieden van een totaal duurzaam vervoerspakket van Nederland naar geselecteerde Alpenvakantiebestemmingen. Het wordt ontwikkeld op basis van wensen van de klant en sluit aan bij de al ontwikkelde services in Nederland en de Alpenlanden. Tevens wordt in de fases 'strategische verkenning' en 'voorstudie/onderzoek' (zie bij 6. Aanpak) onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van het vervoer van toeristen en bagage per luchtschip naar toeristische bestemmingen in de Alpen. Dit gebeurt in overleg met het Platform Luchtschepen. Indien zou blijken dat deze innovatieve vervoersvorm op alle aspecten haalbaar is binnen de looptijd van dit project, dan wordt deze in de uitvoering van de pilot opgenomen.

Onderdelen van het aan te bieden vervoerspakket zijn: vervoer 'van deur tot deur' van toeristen, een bijbehorende bagageservice en een vervoersaanbod op de bestemming voor de toerist die met trein en/of bus is aangereisd. Eisen die aan pakket gesteld worden liggen op de terreinen: prijs/kwaliteit, snelheid, zekerheid en flexibiliteit en rentabiliteit. Samenwerking met een groot aantal partners in de vervoersketen en gedegen vooronderzoek zijn noodzakelijke randvoorwaarden. De pilotfase wordt afgerond met verzelfstandiging en overdracht van de opgebouwde expertise naar de partners.

b. Probleemstelling

75 % van de Nederlandse wintersporters benut de eigen auto als vervoermiddel naar de wintersportbestemming. Gevolgen zijn: groei van automobilititeit, toename van milieudruk, uitbouw infrastructuur, overlast voor bevolking en toeristen in de wintersportgebieden, afname van de kwaliteit van het produkt Alpenvakantie.

Belangrijke oorzaak voor de dominante positie van de auto voor het vervoer naar de vakantiebestemming is gelegen in het gemak van de eigen auto voor transport van bagage en ski's, comfort en het gevoel van bewegingsvrijheid op de bestemming. De bestaande services voor toeristen die met trein en bus reizen naar de vakantiebestemming zijn momenteel voor de bulk vakantiegangers nog onvoldoende aantrekkelijk om de eigen auto in te ruilen voor trein en bus. Ter illustratie: per jaar maakt 3% van de klanten van de AlpenExpres gebruik van de bagageservice, in totaal worden slechts enkele duizenden koffers van treinklanten naar Oostenrijk vervoerd. Bovendien zijn de mogelijkheden die er al zijn, te weinig bekend bij de doelgroep.

In dit deelproject wordt -in aansluiting bij lopende initiatieven en bestaande verbeterbehoeften van kwantiteit en kwaliteit van de bagageservices van de partners- het vervoer van bagage en personen 'van huisdeur tot hoteldeur' verder ontwikkeld en versterkt en gecommuniceerd naar de doelgroep wintersporters. De nieuw te ontwikkelen producten en diensten voor de toerist zullen gaan voorzien in commercieel haalbare en zowel kwantitatief als kwalitatief concurrerende alternatieven voor het eigen vervoer naar de vakantiebestemming Alpen.

c. Doelstelling

Ontwikkelen en aanbieden van nieuwe vormen van vakantie-ketenmobiliteit naar de Alpen gebaseerd op de wensen van de klant. Vorm en inhoud zullen via een pilot met Oostenrijk en/of Zwitserland worden ontwikkeld en gebruik maken van en aansluiten bij de in deze landen lopende pilots.

Het te ontwikkelen en vermarkten aanbod zal zowel de kwaliteit van de vakantie en de vakantiebeleving van de toerist ten goede komen als een meetbare afname van energiegebruik en milieubelasting (emissies, lawaai) dienen op te leveren door vergroting van het markt-aandeel trein en bus t.o.v. eigen auto. Opdat vakantiegangers toch mobiel kunnen zijn op de bestemming, worden vormen van milieuvriendelijke mobiliteit tegen gunstige voorwaarden aangeboden zoals carsharing m.b.v. elektroauto's e.d.

d. Partners

Onderstaande partners en partijen hebben serieuze belangstelling getoond in New Mobility international.

Nederland: AlpenExpres, Koeriersbedrijf TNT Benelux, ANVR, Oostenrijks Toeristenbureau, Zwitserland Toerisme, ANVR-reisorganisaties (Travel Unie Nederland, Hotelplan, Image Travel e.a.), Platform Luchtschepen.

Oostenrijk: Bundesministerium für Umwelt, Jugend und familie, abt. Verkehr, Mobilität, Raumordnung und Lärm, Interessengemeinschaft Sanfte Mobilität in Österreichs Kur- und Tourismusorten" (IG Sanfte Mobilität), Salzburgerland Tourismus, pilotgemeenten project Sanfte Mobilität, Österreichische BundesBahnen (ÖBB), lokale vervoerondernemingen;

Zwitserland: Bundesministerium für Umwelt, Wald, Landschaft, Kanton Wallis, Energie 2000, Gemeinschaft Autofreier Tourismusorte Schweiz (o.a. Saas Fee, Zermatt), Schweizerischer BundesBahnen., PTT-Post, lokale vervoerondernemingen;

Europa: Europese netwerk voor toerisme met duurzame mobiliteit (NETS)

e. Uitgangspunten

- Aansluiten bij lopende initiatieven in Nederland (Bagageservice NS-Reizigers); Ideeën voor vervoer van toeristen per Luchtschip (Platform Luchtschepen); Oostenrijk (Winterurlaub ohne Kofferschleppen/Gepackslogistik im Test) en Zwitserland (New Mobility Saas Fee)
- Aansluiten bij bedrijfsinterne ontwikkelingen en meerjarenplanning van partners in bedrijfsleven.
- Europese aanpak (ketenbenadering)
- Afsluiting met een verzelfstandigingsfase die leidt tot overname van de opgedane kennis, ervaring en resultaten door partners in het bedrijfsleven opdat producten diensten kostendekkend in de markt kunnen worden gezet.

f. Aanpak

Ontwikkeling, vermarkting, communicatie en verzelfstandiging van de producten en diensten zal in 5 fasen geschieden.

1. Strategische verkenning

In deze fase worden de (Europese) partners (personen- en bagagevervoer) met interesse gepolst voor deelname in het project. Hun wensen, behoeften en mogelijkheden worden geïnventariseerd. Behalve (Europese) partners worden ook vakantieregio's geselecteerd en wordt uitgezocht of uitvoeren van de pilot in Oostenrijk en/of Zwitserland kan plaatsvinden. Ook wordt verkend naar welke aspecten nader onderzoek nodig is zoals bv. de mogelijkheid van vervoer per luchtschip. In een (internationale) werkbijeenkomst wordt de beginsituatie met de partners vastgesteld en worden de hoofdlijnen van het project besproken en vastgesteld. Afgegeven commitment van partners wordt vastgelegd in een overeenkomst.

2. Voorstudie/onderzoek

Om de bestaande services verder te ontwikkelen en verbeteren worden de resultaten van reeds gedaan onderzoek in Nederland op een rij gezet evenals de resultaten van lopende en afgesloten pilots in Oostenrijk en Zwitserland.

Bij NS-Reizigers en TNT Benelux: prijsgevoeligheid consument, belemmeringen voor keuze trein en bus, kwantitatieve gegevens gebruik bagageservice, doelgroep profielen e.d. In Zwitserland: project 'New Mobility' en in Oostenrijk 'Gepackslogistik im Test' op de aspecten projectorganisatie en opzet, aantal deelnemers, succes- en faalfactoren, acceptatie door de consument, verschuiving in modal split, financieringsstructuur, communicatie naar de klant, rentabiliteit e.d.

Verder zal een beknopte marktverkenning plaatsvinden naar de omvang van de (potentiële) markt en het profiel van de potentiële klanten. Belangrijke invalshoek zijn de wensen en mogelijkheden van potentiële openbaar vervoersklanten m.b.t. het 'deur tot deur' aanbod en de bijbehorende services. In overleg met het Platform Luchtschepen wordt onderzocht welke eisen consument, reisorganisator en toeristisch vervoerder stellen aan prijs/kwaliteit, snelheid, zekerheid, flexibiliteit en rentabiliteit van luchtschipvervoer van personen en bagage van Nederland naar de Alpen.

3. Formuleren en voorbereiden pilot

Op basis van de fases 'strategische verkenning' en 'onderzoek' wordt een plan van aanpak gemaakt voor de pilot met de onderdelen operationele doelstellingen, inhoud, rolverdeling partners, werkwijze, organisatie en communicatie, financiering en looptijd.

4. Uitvoeren pilot

De pilot heeft betrekking op wintersport-, en zomervakanties. Om het produkt voldoende kans van slagen te geven, voldoende kennis en ervaring op te doen en waar nodig tussentijds te kunnen bijsturen is een looptijd van twee seizoenen vastgesteld: winter 2002/2003 en zomer 2003. Wat betreft communicatie naar de klant wordt gestart met het bekend maken van het aanbod in de wintergidsen van de reisorganisaties voor het winterseizoen 2002/2003 en de reisbrochures van de AlpenExpres en busmaatschappijen die in augustus 2002 verschijnen..

5. Evaluatie

Na afloop van het seizoen 2002/2003 wordt het project kwantitatief en kwalitatief geëvalueerd op o.a. de aspecten aantal boekingen, waardering consument en zo mogelijk 'verschuiving modal split'.

g. Producten/resultaten

- vergroting van aandeel trein en bus in wintersportmarkt met een nader te bepalen percentage t.o.v. referentiejaar 2000;
- opbouw van een gesloten 'serviceketen' van deur tot deur voor transport bagage en personen naar tenminste 8 autovrije bestemmingen in Oostenrijk en/of Zwitserland;
- beschikbaarstelling van een milieuvriendelijk vervoersaanbod op de vakantiebestemmingen
- terugbrengen van de tijdsduur van het huidige bagagetransport van deur tot deur van 5-7 dagen naar 3-4 dagen;
- realiseren van een substantiële prijsverlaging per eenheid bagage;
- communicatie van de bagageservice naar de doelgroep door opname in reisbrochures, ANWB-media, websites partners en geselecteerde bestemmingen etc.

h. Organisatie

Coördinatie Nederland: NAP

Projectgroep Nederland: NS-Reizigers/International, Koeriersbedrijf TNT Benelux;

Klankbord: werkgroep duurzaam toerisme ANVR

Coördinatie Alpen: Afhankelijk van land en bestemming

i. Tijdpad

Fase	jan - mrt 2001	apr - juni 2001	juli - sept 2001	Okt. dec. 2001	jan. - mrt 2002	apr - juni 2002	juli - sept 2002	okt. - dec. 2002	jan. - mrt 2003	apr - juni 2003	juli - sept 2003	okt. - dec. 2003
Strategische verkenning		■	■									
Vorstudie/ Onderzoek				■	■							
Formulering/ voorbereiding pilot					■	■	■					
Uitvoeren pilot								■	■	■	■	
Evaluatie										■		■

Project 3:

Groene arrangementontwikkeling reisorganisatoren

a. Inleiding

Dit deelproject voorziet in het doen ontwikkelen en op de markt brengen van groene, duurzame vakanties en reizen naar de Alpen door reisorganisatoren. Dit project werkt de eerste aanzet van NS-Travel en NAP van winter 1999/2000 verder uit via het bij elkaar brengen van Nederlandse reisorganisatoren met groene, autovrije regio's in het Alpengebied. De bestaande aanzet wordt zowel qua bestemmingen als samenstelling van de arrangementen uitgebreid. Daarbij krijgen de Europese netwerken voor duurzaam toerisme en duurzame mobiliteit een belangrijke rol. Gebieden en regio's die veel door Nederlandse consumenten worden bezocht staan centraal.

b. Probleemstelling

De grote aantallen Nederlanders die 's zomers en 's winters de Alpen bezoeken (2 miljoen op jaarbasis) zorgen door hun vervoer naar en in de Alpen, hun verblijf en toeristische activiteiten voor een grote milieubelasting. Uit onderzoek van de ANWB (Omnibusonderzoek 1998) blijkt dat veertig procent van de Alpentoeeristen belangstelling heeft voor groene arrangementen. Tot op heden is er vanuit de reisindustrie geen passend aanbod beschikbaar. Handelingsperspectief voor de groeiende groep consumenten die groen op vakantie willen ontbreekt.

Er bestaat momenteel geen goede omschrijving van het begrip 'groene en duurzame vakanties'. Om mogelijk 'misbruik' en 'wildgroei' te voorkomen zullen hiervoor in de voorstudie/onderzoeksfase criteria worden vastgesteld: naast ecologische-, ook sociaal/culturele en economische criteria. Daarbij wordt aangesloten bij recente onderzoeken/inzichten m.b.t. Europese en nationale keurmerken voor toerisme.

c. Doelstelling

Stimulering en ondersteuning van de ontwikkeling en het op de markt brengen van duurzame/groene reizen en vakanties (winter en zomer) door Nederlandse reisorganisatoren naar bestemmingen in de Franse, Zwitserse, Oostenrijkse, Duitse en Italiaanse Alpen. Promotie en verkoop van deze producten vindt plaats naar de leden van ANWB, NskiV, NKBV via de publiciteits-, distributie-, en verkoopkanalen van deze organisaties. Bedoeling is dat in 2003 deelnemende reisorganisatoren reisgidsen met groene arrangementen uitbrengen met tenminste twaalf groene, duurzame Alpenvakanties. Het streven is dat na 2003 deze groene productlijn door andere reisorganisaties wordt voortgezet en uitgebreid met reizen en vakanties naar andere Alpenregio's uit de Europese netwerken NETS en 'Gemeinde Allianz' in den Alpen'.

d. Partners

Nederland:

- ANVR
- Travel Unie Nederland
- NS-Travel / NS-International
- reisorganisaties die (willen) werken aan duurzame productontwikkeling,

i. Tijdpad

Fase	jan. - mrt 2001	apr - juni 2001	juli - sept 2001	okt. - dec. 2001	jan. - mrt 2002	apr - juni 2002	juli - sept 2002	okt. - dec. 2002	jan. - mrt 2003	apr - juni 2003	juli - sept 2003	okt. - dec. 2003
Strategische verkenning												
Voorstudie/ onderzoek												
Formulering/ voorbereiding pilot												
Uitvoeren pilot												
Evaluatie												

Project 4.

Meetlat bergtoerisme

a. Inleiding

De NKBV (Nederlandse Klim- en Bergsport Vereniging) is als lidorganisatie van NAP betrokken bij de ontwikkeling van meer duurzame vormen van Alpentoeerisme. Dit lidmaatschap, maar ook de eigen doelstellingen van de NKBV, schept de verplichting om ook binnen de NKBV¹ te streven naar vormen van bergtoerisme die natuur en milieu zo min mogelijk belasten. Behalve informatie en voorlichting aan leden via de Nederlandse Milieugroep Alpen (NMGA), vindt de NKBV het ook van belang de eigen reis- en vakantieproducten uit het activiteitenprogramma door te lichten op de belasting van natuur en milieu. Doel daarvan is de reizen en vakanties van NKBV-leden naar de bergen zo goed mogelijk af te stemmen op de ecologische (en sociaal-culturele) draagkracht van het Alpengebied. De milieu-meetlat is bedoeld als instrument ter reductie van de milieubelasting van bergwandelen en bergsportactiviteiten

b. Probleemstelling

In het activiteiten programma van het NKBV wordt een uitgebreid aanbod gedaan van bergvakanties, variërend van een familiecamping in de Alpen tot veeleisende trekkings in buiten alpine gebieden. Al deze bergsportactiviteiten hebben gemeen dat het NKBV-lid vervoer nodig heeft vanuit Nederland naar het bestemmingsgebied, dat ter plekke verblijf nodig is en dat men activiteiten onderneemt in de bergen rond de bestemming. Vervoer, verblijf en vermaak, maar ook aspecten als informatieverstrekking aan leden en de inspanningen van de regio om de kwaliteit van natuur en milieu te verbeteren, zijn zaken die een rol spelen bij het samenstellen van het bergsport-product. Vooral vervoer, verblijf en vermaak zorgen voor een belasting van natuur en milieu. Tot op dit moment is er bij de samenstelling van het programma nog nauwelijks met een 'milieu-bril' naar het activiteitenprogramma gekeken.

c. Doelstelling

Vanwege de geconstateerde behoefte van leden om milieuvriendelijk de bergen in te gaan en vanwege de verantwoordelijkheid die de NKBV voelt om zich in te zetten voor een samengaan van bergwandelen, klimmen en natuur en milieubehoud zullen bureau en bestuur een inspanning willen plegen om het activiteitenprogramma van de NKBV op meer duurzame leest te schoeien.

Het streven van dit project is de belasting van natuur en milieu in de Alpen a.g.v. de eigen activiteiten in dit gebied in kaart te brengen en inspanningen te leveren om deze te reduceren.

Subdoelstellingen zijn:

- Uitvoering geven aan de statutaire doelstelling van de NKBV om bij te dragen aan de instant houding van de schoonheid van berggebieden.
- Invulling geven aan maatschappelijk verantwoord 'ondernemerschap'.
- Ervoor zorgen dat ook toekomstige generaties bergsporters (NKBV- leden) hun sport kunnen blijven uitoefenen in een aantrekkelijke omgeving.

¹ Een NKBV activiteit is een reis/vakantie meestal bestaande uit verblijf en vermaak, soms ook met vervoer.

In de bestuursvergadering van NAP van 23 mei werd geconstateerd dat het zinvol is om voor de lidorganisaties van NAP die reizen en vakanties naar de bergen organiseren, een instrument te ontwikkelen dat behulpzaam kan zijn om stapsgewijs de eigen reis- en vakantieproducten milieuvriendelijker te maken. Er zal een meetlat worden ontwikkeld, waarmee de organisatie zelf kan vaststellen hoe milieuvriendelijk de reis is en hoe men kan toewerken naar een product dat de omgeving minder belast.

d. Partners

- Nederlandse Milieugroep Alpen;
- Buitenlandse zusterorganisaties DAV, OEAV

e. Uitgangspunten

- De meetlat baseert zich op de huidige 'stand der techniek', d.w.z. maakt gebruik van kennis en ervaring die al is opgedaan met vergelijkbare instrumenten zoals PMZ, milieubarometer, internationale milieunormen en standaards. Deze ervaringen worden benut voor een product op maat voor de NKBV.
- Er is sprake van een fasegewijs proces, d.w.z. dat de NKBV m.b.v. de meetlat zowel in de tijd als qua onderwerpen kan toewerken naar verbetering van de reis en vakantieproducten.
- Verbetering van de milieuprestaties van de producten gaan hand in hand met verbetering van de productkwaliteit.
- Het gaat niet om de invoering van vastliggende milieustandaards maar om het toetsen van de milieubelasting van producten aan streefdoelen.
- Het instrument wordt zodanig ontwikkeld dat het als voorbeeld kan dienen voor en overdraagbaar is naar andere verenigingen en non-profit organisaties met ledenreizen en vakanties

f. Aanpak

1. Strategische verkenning

De aanpak voor het opzetten van de meetlat als toetsingsmiddel van de milieubelasting van NKBV-activiteiten staat nog niet vast. Het project begint daarom met een strategische verkenning waarin relevante geledingen binnen de vereniging (commissies betrokken bij samenstelling van het activiteitenprogramma) worden gevraagd naar hun ideeën over de ontwikkeling van de meetlat. Tevens wordt de kennis en ervaring geïnventariseerd die al is opgedaan bij de zusterorganisaties in de Alpenlanden en met vergelijkbare instrumenten in Nederland zoals het PMZ systeem.

2. Voorstudie/onderzoek

Omdat er nog geen concrete ervaring is opgedaan met een meetlat voor duurzaam uitgaand toerisme naar de Alpen, wordt gestart met een beknopt onderzoek naar de milieubelasting van de huidige activiteiten. Er worden criteria vastgesteld om te bepalen of en in hoeverre een activiteit milieubelastend is. Deze worden omgezet in milieuscores.

3. Formulering/voorbereiding

Op basis van de resultaten van de vorige fases wordt een plan van aanpak opgesteld voor de uitvoering. Verder wordt via artikelen en presentaties bij relevante geledingen binnen de NKBV gewerkt aan draagvlak voor de uitvoering.

4. Uitvoering

De NKBV zal met advies van NMGA/NAP een streefscore opstellen voor een activiteit: 'de NKBV milieunorm': d.w.z. dat een activiteit milieuvriendelijk is indien een bepaald minimumniveau is behaald, uitgedrukt in een bepaald aantal punten gekoppeld aan criteria van milieuvriendelijkheid. Het streven is dan om zoveel mogelijk activiteiten naar het minimumniveau te trekken door betere scores per onderdeel te halen.

Om de organisatoren van het activiteitenprogramma (verenigingsbureau) en de vrijwilligers in de betreffende commissies flexibel te laten omgaan met het 'vergroenen' van het activiteitenprogramma zal men keuzes moeten kunnen maken welke onderdelen men eerst wil aanpakken. Al naar gelang de mogelijkheden en de aard van de reis/vakantie kan milieuwinst gehaald worden. Bijvoorbeeld:

- bij het vervoer. Deelnemers aan het activiteitenprogramma gaan per trein, bus of carpoolend naar de bestemming;
- bij het verblijf: kiezen voor camping, berghut of pension/hotel met milieu-keurmerk. Onderdelen van het activiteitenprogramma vinden plaats in berghutten met een z.g. Umweltsiegel ontwikkeld door de Duitse Alpenvereniging, op milieuvriendelijke familiecampings of vanuit accommodaties met een milieukeurmerk.
- bij de activiteiten. Bv. koppel aan een NKBV- activiteit enkele dagen werk bij een Ecovolunteerproject van de Oostenrijkse Alpenvereniging, zorg voor gerichte aandacht voor natuur en milieu tijdens de activiteit, reserveer een bepaald percentage van de reis voor een milieuproject in de te bezoeken regio.

5. Evaluatie

Tijdens de evaluatie wordt nagegaan in hoeverre de milieuwinst met gebruik van de meetlat ook daadwerkelijk wordt gehaald. Hierbij wordt het volgende tijdpad gehanteerd:

jaar 0: start milieu-meetlat

jaar 1: 20% van de activiteiten voldoen aan de minimumscore

jaar 2: 40% voldoen

jaar 3: 60% voldoen

jaar 4: 80% voldoen

jaar 5 = 2005: alle activiteiten voldoen aan de minimumscore, d.w.z. dat het gehele activiteiten programma in lijn met het project alpen 2005 voldoet aan de NKBV milieunorm en er een milieubesparing heeft plaatsgevonden van y % op energie, emissies, afval en biodiversiteitsbeslag.

g. Product en resultaat

Er is een meetlat ontwikkeld die bestaat uit:

- set van praktijkgerichte criteria/normen
- minimum standaards en optionele standaards (streefdoelen)
- maatregelen voor de verschillende onderdelen van de producten

De meetlat bestrijkt de volgende terreinen:

- gebiedskeuze: land, regio, bestemming
- vervoer: heen en terug naar en van bestemming; vervoer ter plekke (trein, bus, eigen auto, carpoolen, vliegtuig)
- verblijf: in het dal (camping, (para)hotellerie), op de berg (hutten, wild kamperen, berghotels, bivaks)
- activiteiten: bergwandelen, trekking, huttentochten, bergfietsen, alpinisme

Visualisering van de meetlat:

Om inzichtelijk te maken hoe groen een NKBV-activiteit is wordt de meetlat letterlijk naast de beschrijving van de activiteit in de NKBV activiteitengids gelegd.

Bij de samenstellende onderdelen (vervoer, verblijf en vermaak) kan dan via verlopende rood-groen kleuren het groene gehalte zichtbaar worden. Per jaar verschijnt er -dat is het streven- meer groen in het programma tot in 2005 de roodkleuren zijn verdwenen.

Resultaten:

- NKBV is in staat m.b.v. de meetlat de milieubelasting van de eigen reis en vakantieproducten in kaart te brengen.
- NKBV is in staat m.b.v. de meetlat zelfstandig maatregelen te nemen om de milieubelasting van de reis en vakantieproducten terug te dringen tot een milieuverantwoorde norm.

h. Organisatie

coördinatie: bureau NKBV/ NAP

Onderzoek: nader te bepalen

Advies: Nederlandse Milieugroep Alpen (NMGA);

i. Tijdpad

Fase	jan - mrt 2001	apr - juni 2001	juli - sept 2001	okt. - dec. 2001	jan - mrt 2002	apr - juni 2002	juli - sept 2002	okt. - dec. 2002	jan. - mrt 2003	apr - juni 2003	juli - sept 2003	okt. - dec. 2003
Strategische verkenning			■	■	■							
Voorstudie/ onderzoek						■	■					
Formulering/ voorbereiding							■	■				
Uitvoering									■	■	■	
Evaluatie												■

14. Afsluiting met tussenrapportage

Duurzame ontwikkeling van toerisme is een relatief nieuw aandachtsveld. Vastlegging van de opgedane kennis en ervaring in dit project is van belang voor andere partijen die aan de slag willen met duurzaam toerisme. Omdat het totale project pas in 2005 wordt afgerond zal de eindevaluatie ook pas in dat jaar plaatsvinden.

De vier deelprojecten die in de periode 2001 t/m 2003 worden uitgevoerd zullen worden geëvalueerd op basis van de evaluaties van de deelprojecten. Deze tussenrapportage vormt de officiële inhoudelijke en financiële verantwoording van de bij SMOM ingediende subsidieaanvraag.

15. Vooruitblik naar de periode 2004 - 2005

De projecten en activiteiten in deze periode sluiten aan bij en versterken de in gang gezette processen en ontwikkelde producten en diensten. Het gaat om de volgende projecten:

- Project wisseldagen
- Eindevaluatie en verankering / Lage Landen Protocol

Project wisseldagen

De wisseldag van vakantiegangers (komers en vertrekkers) in het Alpengebied is traditioneel de zaterdag. Dit zorgt voor een piekbelasting t.a.v. toeristisch vervoer met grote negatieve gevolgen voor bereikbaarheid, lawaai, stankoverlast en schadelijke emissies. Samen leiden deze problemen tot een substantiële afname van de kwaliteit van natuur, milieu én toerisme. Vrijwel alle betrokken partijen vinden dat flexibilisering van de aankomst en vertrekdagen nodig is om de overlast te beperken, mede met het oog op handhaving van de kwaliteit van het toeristisch product. Er gebeurt echter niets omdat geen van de partijen het voortouw neemt. Met name de hoteliers zijn bevreesd dat de bezettingsgraad van de bedden terug zal lopen omdat men bij een andere wisseldag geen garantie geeft dat de bedden voldoende zullen zijn belegd.

Hier is sprake van een probleem met een hoog 'kip-ei' gehalte. Dit project wil 'het op elkaar wachten en niets doen' doorbreken via overleg en samenwerking tussen alle betrokken partijen in herkomstland van toeristen Nederland en partijen in een nader te bepalen Alpenregio. In dit project wordt een relatie gelegd met het vakantie spreidingsbeleid van de EU, Nederland en de Alpenlanden.

Eindevaluatie/ verankering

De eindevaluatie wordt gegoten in de vorm van een overdraagbare tweetalige handleiding (Engels en Nederlands) opdat andere organisaties het wiel niet opnieuw hoeven uitvinden bij opzet en uitvoering van projecten gericht op duurzame ontwikkeling van toerisme. In de handleiding worden succes- en faalfactoren benoemd en conclusies en aanbevelingen gedaan voor follow-up.

Voorts zal de opgebouwde expertise en ervaring m.b.t. 'Alpen 2005' ook in Europees verband worden overgedragen en verankerd. Dat gebeurt via project presentaties voor netwerken en partijen die aan het project hebben deelgenomen opdat het proces van verduurzaming van Alpentoeerisme -ook na beëindiging van dit project- wordt voortgezet. Deze verankering vindt

o.a. plaats d.m.v. het verzorgen van presentaties in het verband van jaarlijkse bijeenkomsten van de Europese netwerken NETS (JahresTagung 2005), ECOTRANS (JahresTagung 2005), CIPRA/Gemeinde Allianz (JahresTagung 2005).

In Nederland worden presentaties verzorgd voor de Initiatiefgroep Uitgaand Toerisme (Groeneveld conferentie 2005) en voor de ANVR (Congres 2005).

Lage Landen Protocol

Een ander aspect dat in de periode 2004 – 2005 wordt uitgewerkt is het opstellen van een zogenoemd 'Lage Landen Protocol'. Dit is een convenant tussen Nederlandse-, Belgische-, Luxemburgse-, en Deense NGO's op het terrein van skiën, bergsport en toerisme (zusterorganisaties ANWB, NKBV, NskiV, NMGA). Dit convenant (met een bijbehorend activiteitenplan) voorziet in een bundeling van krachten voor het duurzaam maken van bergtoerisme i.s.m. de bestemmingen in de Alpen. Deze gezamenlijke inspanningsverplichting van de Lage Landen versterkt de impact van de binnen Nederland behaalde resultaten van duurzame ontwikkeling van Alpentoeurisme. Subsidie voor dit onderdeel wordt o.a. aangevraagd in het kader van fondsen voor de VN themajaren 2002 'Ecotourism' en 'Mountains'.

Alle subsidiegevers ontvangen na de afronding van het project Alpen 2005 het evaluatierapport. Dit zal begin 2006 worden uitgegeven.

16. Kostenoverzicht

Overzicht Uitgaven

Algemene kosten			
Overall projectmanagement (afstemmen en aansturen coordinatoren projecten, Europese afstemming / overleg)	fl 25.000,-		
Bijeenkomsten stuurgroep (2 keer op jaarbasis)	fl 5.500,-		
Vertaalkosten	fl 7.500,-		
Communicatie over het project	P.M		
Procesevaluatie	P.M		
Reis/verblijfkosten	fl 8.000,-		
Onvoorzien	fl 4.000,-		
totaal algemene kosten	fl 50.000,-		

projectkosten	Kosten		
project 1. Informatie voorziening	243.000		
project 2. New mobility	122.700		
project 3. Groene arrangementen	94.700		
project 4. Milieu meetlat	31.800		
Totaal projecten	fl 492.200		
Totale Uitgaven		fl 542.200	

Overzicht inkomsten

Inkomsten NAP organisaties (10 %)	fl 54.220		
Inkomsten subsidies/fondsen (30%)	fl 162.660		
Inkomsten SMOM regeling (60%)	fl 325.320		
Totale Inkomsten	fl 542.200		

N.B. voor een gedetailleerd overzicht van de kosten van de projecten 1 tot en met 4 verwijst ik u naar de bijlagen.

Project I

Informatievoorziening reissector en consument/"Alpen on-line"

Wat	dagen NAP	kosten externen	personele kosten	kosten materiaal / overig	reis/verblijfkosten	overig	totale kosten
project I, informatievoorziening							
strat. verkenning							
inventarisatie NL en Europese partners	6		fl 6.000,00				fl 6.000,00
verkenning witte vlekken	2		fl 2.000,00				fl 2.000,00
twee werkbijeenkomsten	2		fl 2.000,00		fl 3.000,00		fl 5.000,00
opstellen overeenkomst	2		fl 2.000,00				fl 2.000,00
2 bijeenkomsten projectgroep	2	fl 2.000,00	fl 4.000,00		fl 400,00	fl 1.000,00	fl 5.400,00
coördinatie	12		fl 12.000,00				fl 12.000,00
totaal strategische verkenning	26	fl 2.000,00	fl 28.000,00		fl 3.400,00	fl 1.000,00	fl 32.400,00
voorstudie/onderzoek							
criteria ontwikkeling	2	fl 4.000,00	fl 6.000,00				fl 6.000,00
afspraken partners	6		fl 6.000,00				fl 6.000,00
selectie bestemmingen	8		fl 8.000,00				fl 8.000,00
verzamelen info voor alpengidsje	4		fl 4.000,00				fl 4.000,00
2 bijeenkomsten projectgroep	2	fl 2.000,00	fl 4.000,00		fl 400,00	fl 1.000,00	fl 5.400,00
coördinatie	12		fl 12.000,00				fl 12.000,00
totaal voorstudie/onderzoek	34	fl 6.000,00	fl 40.000,00		fl 400,00	fl 1.000,00	fl 41.400,00
formulieren/voorbereiden							
selectie informatie database	8		fl 8.000,00				fl 8.000,00
ontwikkeling nieuwe info	2		fl 2.000,00				fl 2.000,00
selectie informatie alpengidsje	2		fl 2.000,00				fl 2.000,00
1 bijeenkomst projectgroep	1	fl 1.000,00	fl 2.000,00		fl 200,00	fl 500,00	fl 2.700,00
maken plan van aanpak	2		fl 2.000,00				fl 2.000,00
coördinatie	6		fl 6.000,00				fl 6.000,00
totaal formulieren/voorbereiden	21	fl 1.000,00	fl 22.000,00		fl 200,00	fl 500,00	fl 22.700,00
uitvoering							
database							
ontwikkelkosten	8	fl 10.000,00	fl 18.000,00				fl 18.000,00
ontwerpkosten website		fl 20.000,00	fl 20.000,00				fl 20.000,00
inschrijfkosten domeinnaam			fl 0,00		fl 200,00		fl 200,00
setup serverhuur			fl 0,00		fl 200,00		fl 200,00
huur domeinnaam 2002 en 2003			fl 0,00		fl 500,00		fl 500,00
serverhuur 2002 en 2003			fl 0,00		fl 2.500,00		fl 2.500,00
onderhoud/ beheer 2002 en 2003			fl 0,00		fl 30.000,00		fl 30.000,00
abonnement Nedstat 2002/2003			fl 0,00		fl 200,00		fl 200,00
coördinatie	16		fl 16.000,00				fl 16.000,00
2 bijeenkomsten projectgroep	2	fl 2.000,00	fl 4.000,00		fl 400,00	fl 1.000,00	fl 5.400,00
advieskosten		fl 10.000,00	fl 10.000,00				fl 10.000,00
Alpen actief gidsje							fl 0,00
coördinatie NAP	4		fl 4.000,00				fl 4.000,00
ontwikkelkosten NAP	4		fl 4.000,00				fl 4.000,00
ontwerpkosten		fl 4.000,00	fl 4.000,00		fl 4,00		fl 4.004,00
productie			fl 0,00		fl 20.000,00		fl 20.000,00
totaal uitvoering	34	fl 46.000	fl 80.000		fl 53.604	fl 1.000	fl 135.004
promotie / distributie							
begeleiding NAP	4		fl 4.000,00				fl 4.000,00
uitvoering			fl 0,00				fl 7.500,00
totaal promotie/distributie	4	fl 0,00	fl 4.000,00		fl 0,00	fl 0,00	fl 11.500,00
Totaal project	119	fl 55.000	fl 174.000		fl 61.104	fl 3.500	fl 243.004

**Project II
New Mobility**

Wiel	dagen NAP	kosten externen	personele kosten	matenaaikosten	reis/verrijfkosten	overig	totale kosten
project 2 New Mobility							
strategische verkenning	6		fl 6.000				fl 6.000
inventarisatie NI en Europese partners	6		fl 6.000				fl 6.000
selectie land en regio's			fl 3.000				fl 3.000
verkenning rol luchttechnen	2	fl 3.000				fl 1.000	fl 3.000
werkbijeenkomst	2		fl 2.000				fl 2.000
opstellen overeenkomst	2		fl 12.000				fl 12.000
coördinatie	2	fl 2.000	fl 4.000		fl 400	fl 1.000	fl 5.400
2 bijeenkomsten projectgroep	2	fl 5.000			fl 1.400	fl 1.000	fl 37.400
 totaal strategische verkenning	30		fl 35.000				
voorstudie/onderzoek							
analyse bestaand onderzoek NL		fl 3.000	fl 3.000	fl 500			fl 3.500
analyse bestaand onderzoek Alpen		fl 3.000	fl 3.000	fl 500			fl 3.500
marktverkenning		fl 12.000	fl 12.000	fl 1.000			fl 13.000
coördinatie	12		fl 12.000				fl 12.000
2 bijeenkomsten projectgroep	2	fl 2.000	fl 4.000		fl 400	fl 1.000	fl 5.400
 totaal voorstudie/onderzoek	14	fl 20.000	fl 34.000	fl 2.000	fl 400	fl 1.000	fl 37.400
formulieren/voorbereiden pilot							
maken plan van aanpak	2		fl 2.000				fl 2.000
2	2	fl 0	fl 2.000	fl 0	fl 0	fl 0	fl 2.000
 totaal formulieren/voorbereiden							
uitvoeren pilot							
coördinatie	18		fl 18.000				fl 18.000
communicatie		fl 20.000	fl 20.000				fl 20.000
2 bijeenkomsten projectgroep	2	fl 2.000	fl 4.000		fl 400	fl 1.000	fl 5.400
 totaal uitvoering	20	fl 22.000	fl 42.000	fl 0	fl 400	fl 1.000	fl 43.400
evaluatie							
opstelling	2		fl 2.000				fl 2.000
rapportage			fl 0	fl 500			fl 500
 totaal evaluatie	2	fl 0	fl 2.000	fl 500	fl 0	fl 0	fl 2.500
Totaal project	68	fl 47.000	fl 115.000	fl 2.500	fl 2.200	fl 3.000	fl 122.700

Project III Groene Arrangementen

Wat	dagen	NAP	Externe kosten	personele kosten	matenaakkosten	reis/verblijfkosten	overig	totale kosten
project 3 groene arrangementen								
strategische verkenning								
inventarisatie NL en Europese partners	4			fl 4.000				fl 4.000
selectie toeristische regio's	4			fl 4.000				fl 4.000
werkbijeenkomst	2			fl 2.000				fl 2.000
opstellen overeenkomst	2			fl 2.000				fl 2.000
coördinatie	12			fl 12.000				fl 12.000
2 bijeenkomsten projectgroep	2		fl 2.000	fl 4.000			fl 400	fl 1.000
 totaal strategische verkenning	26		fl 2.000	fl 28.000	fl 0		fl 400	fl 1.000
voorstudie/onderzoek								
markerverkenning								
ontwikkelen minimumeis duurzame vakantie			fl 7.500	fl 7.500	fl 500			fl 6.000
afstemming/integratie met deelproject on line en new mobility	2		fl 6.000	fl 6.000				fl 6.000
coördinatie	12			fl 2.000				fl 2.000
2 bijeenkomsten projectgroep	2		fl 2.000	fl 4.000			fl 400	fl 1.000
 totaal voorstudie/onderzoek	16		fl 15.500	fl 31.500	fl 500		fl 400	fl 1.000
formulieren/voorbereiden pilot								
maken plan van aanpak	2			fl 2.000				fl 2.000
 totaal formulieren/voorbereiden	2		fl 0	fl 2.000	fl 0		fl 0	fl 2.000
uitvoeren pilot								
coördinatie	12			fl 12.000				fl 12.000
communicatie	2		fl 10.000	fl 10.000				fl 10.000
2 bijeenkomsten projectgroep	2		fl 2.000	fl 4.000			fl 400	fl 1.000
 totaal uitvoering	14		fl 12.000	fl 26.000	fl 0		fl 400	fl 1.000
evaluatie								
opstelling	2			fl 2.000				fl 2.000
rapportage	2			fl 0	fl 500			fl 500
 totaal evaluatie	2		fl 0	fl 2.000	fl 500		fl 0	fl 2.500
Totaal project	60		fl 29.500	fl 88.500	fl 1.000	fl 1.200	fl 3.000	fl 94.700

**Project IV
Milieu meetlat**

Wat	dagen NAP	kosten externen	personele kosten	matenaalkosten	reis/verblijfkosten	overig	totale kosten
Project 4 Milieu meetlat							
strategische verkenning			fl 2.000				fl 2.000
consultatie vereniging	2		fl 2.000				fl 2.000
inventarisatie bestaande kennis	3		fl 3.000				fl 3.000
coördinatie	7	fl 0	fl 7.000	fl 0	fl 0		fl 7.000
totaal strategische verkenning							
voorstudie/onderzoek							
analyse milieu-belasting bestaande activiteiten		fl 4.500	fl 4.500				fl 4.500
criteria vaststellen	2	fl 3.000	fl 3.000				fl 3.000
coördinatie			fl 2.000				fl 2.000
totaal voorstudie/onderzoek	2	fl 7.500	fl 9.500	fl 0	fl 0		fl 9.500
formuleren/voorbereiden pilot							
maken plan van aanpak	2		fl 2.000				fl 2.000
draagvlak ontwikkeling	2		fl 2.000				fl 2.000
coördinatie	1		fl 1.000				fl 1.000
totaal formuleren/voorbereiden	5	fl 0	fl 5.000	fl 0	fl 0		fl 5.000
uitvoeren pilot							
opstellen NKBV milieunorm		fl 3.000	fl 3.000				fl 3.000
communicatie	2		fl 2.000		fl 400		fl 2.400
bijschik projectgroep	1		fl 1.000		fl 400,00		fl 1.400,00
coördinatie	1		fl 1.000				fl 1.000,00
totaal uitvoering	4	fl 3.000	fl 7.000	fl 0	fl 800	fl 0	fl 7.800
evaluatie							
opstelling	2		fl 2.000				fl 2.000
rapportage			fl 0	fl 500			fl 500
totaal evaluatie	2	fl 0	fl 2.000	fl 500	fl 0	fl 0	fl 2.500
Totaal project	20	fl 10.500	fl 30.500	fl 500	fl 800	fl 0	fl 31.800